

God. XXXI.

U Zadru, u srijedu 14 kolovoza 1918.

Br. 65

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinsko» za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 8.—; samom «Smotri Dalmatinsko» Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmerno. Pojedini brojevi stote 20 para, a zastareni para 30.

Pitanja za predobjavo, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvršte, uz koja nema prilične preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćeno se pismo ne primaju. — Pisma i novce treba šiljati Uredju Objavitelja Dalmatinskog u Zadru.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Uoči rođendana N. V. Česara i Kralja Karla

17. VIII. 1918.

U subotu slavićemo lijepi dan, rođendan našeg mladog i junaka vladara, premilostivog našeg cesara i kralja. Ova sretna obljetnica, koju po drugi put slavimo od kad je česar Karlo zasio na Habsburško prijestolje, oživljeće u svima krajevima monarhije one osjećaje žarke ljubavi, iskrene blagodarnosti i čistog divljenja, što su u našim srcima pobudila plemenita i viteška djela, koja je on u ovo preteško doba izveo, na obranu i sreću naroda svojih. Svi u monarhiji visoko cijene neuromornu brigu mladoga vladara za spas carevine i plemenito nastojanje njegovo da svojim narodima pribavi časni mir.

Svjetski rat, kakvog još nije bilo nikada je svijeta i vijeka, pakost neprijatelja naših, koji bi htjeli raskomadati, podijeliti i uništiti državnu baštinu Habsburgovaca, unutrašnje zamršene političke prilike, sve su to preteške brige za vladara, svijesna svojih uzvisitih dužnosti, sve to užasno oteščava i sprečava njegove najbolje osnove, i stavlja mladog vladara u položaju u kojem bi i iskusnjim umovima bilo teško snaci se. Ipak mladi je vladar od prvoga časa pokazao da je dorastao velikim i teškim zadacima, koji mu u dio padoše. Snažna ruka mladog vladara protjerala je pobijedosno Ruse iz Galicije i Bukovine, Talijansku sa krvave Soče, te na čelu svoje hrabre vojske oslobođeni Goricu i cijelo Primorje i prodre duboko u zemlju kletog dušmanina, te mu takav udarac zadade, da će se od njega teško oproraviti.

Ipak se naš vladar nije nikad dao zavoditi osvajačkim požudama ni osjećajima osvete. Kako za teških vremena nije nikada znao šta je strah, tako, savladavši neprijatelje na istoku, znao je i sama sebe razborito savladati, te pošto je slavno odbranio na istoku položaj i moć monarhije, sklopio je čestan miš s mladim državama što posteže na razravanom ili bivšeg velikog ruskog carstva i s rumunjskom kraljevinom. Teško iskušani ruski narod, koji se najprije izmegu naših protivnika odazvao miroljubivim namjerama i željama našega vladara, i rumunski narod, koji kukavno zaveden, zadnji je stupio u kolo naših neprijatelja.

Ali se plemenita želja našeg viteškog vladara nije još, na žalost, ispunila, njegovom nastajanju nije uspjelo da povrati svojim narodima tako željkovani mir. Sudbina mu je namijenila da se i dalje bori i branii; a nema sumnje, da će mu božja pravda dati, da se do kraja uzdrži ovako slavno i pobedosno, te da netaknuti i nesmanjenu sačuvu veliku državnu baštinu slavnih svojih predaka.

Mi, koji u njega gledamo puni pouzdanja i nade, molimo Boga da nam ga uzdrži, da mu poda snage, da ga vodi pravim putovima, da ga svojim blagoslovom zakrili, pak će bez sumnje i plodovi pobjeda i blagodati mira okruniti njegovu mladu glavu na sreću vjernih naroda njegovih.

Jz vojničkog života Njegova Veličanstva Cesara i Kralja.

Od 1. novembra 1903. spada naš cesar i kralj u c. i kr. vojsku. Taj dan je ulanska pukovnija br. 1, koja je nosila ime viteškog nadvojvode Ottoa, prima u svoju listinu sina svog vlasnika kao poručnika. U septembru je, kad je premješten k dragonskoj pukovniji br. 7, došao k 1. eskadrioni ove pukovnije u Kuttersschitz kod Bilina i tako je počeo njegovo vojnjkovanje. Kao svaki drugi, tako je vježbao i vodio i poručnik nadvojvoda Karlo Franjo Josip svoj vođ, jašio i vježbalo momke u jašnju, pažio na red u staji i vojarni. Ništa mu nije bilo nevažno, pa ga za vrijeme prvi manevra vidišmo kao patrolskog zapovjednika daleko pred frontom. Na 1. novembra 1906. dobio je nadvojvodu drugu viježdu. U radoš, što je unaprijedjen, došla mu je duboka žalost, kad mu se u isto doba preseli u vježnost otac.

Nadvojvoda se samo za kratko vrijeme odjeli od lotrinskih dragona te uze boraviše na Hradčinu, da uči pravo i drž voslovne nauke. Za vrijeme divizijskih i pukovnijskih vježbi u maju 1907. nalazimo nadvojvodu prolazno opet na čelu njegova starog, omiljelog vođa u Dobrzanu. U proljeću 1908. otišao je iz Praga, da obavlja službu kod 5. eskadrona dragona sedmaka u Staroj Boleslavii i da se oda temeljito vojničkoj nauci, a pri tom su ga pukovnici pl. Dietl i barun Zeidler uveli u sve grane ratnih znanosti. Kod carskih manevra kod Vesprima, St. Veita an der Gian, Velikog Megurića zavirio je nadvojvoda, uz bok svog strica blagopokojnog nadvojvoda Franje Ferdinandu, u zadaće i poslu višeg zapovjedništva. Megurić je postao nadvojvoda Karlo Franjo Josip na 1. novembra 1909. satnikom i zapovjednikom 5. eskadrona dragona sedmaka u Brandeisu na Labi. Odanost postane nasižđnikom prijestolja, zapade ga i jedna od najveće časti u našoj vojsci. Sto je on kao vojskovog djelova na čelu svojih četa prve dvije godine rata, to je povijest o skoro svakome poznata. Lijepu slavu koju je tada stekao kao

Kad je nadvojvoda imenovan potpukovnikom, predstavio se je svojom pukovnjicom. Pukovnik je pozdravio člana carske luke po vojničkom propisu, stojeći pred njim na pozor. Karlo Franjo Josip je rekao, smješći se, puk vniku: «Gospodine pukovnike! Vi ste ovde moj prepostavljeni, pa ne trebate Vi, nego moram ja stajati tna pozor!»

Kad nakon tragične smrti Frana Ferdinanda postane nasižđnikom prijestolja, zapade ga i jedna od najveće časti u našoj vojsci. Sto je on kao vojskovog djelova na čelu svojih četa prve dvije godine rata, to je povijest o skoro svakome poznata. Lijepu slavu koju je tada stekao kao

N. V. Cesar Karlo na talijanskoj fronti.

BEČ, 10. Česar je dne 7. o. mj. s poglavicom glavnoga štaba generalom pukovnikom barunom Arzom i s običajnom pratnjom krenuo na jugozapadnu frontu, pa se je odanle jutros otpatio u južni Tirol, gdje ga je pratio zapovjednik vojne skupine general pukovnik nadvojvoda Josip. Vladar je pregledao više divizija, koje se nalaze u pričivi ili se oporevljavaju, primio prijavak svih viših zapovjednika u različitim odjelicima, te da sebi predstaviti deputacije časnika i momčadi četnih tijela, što se nalaze na fronti. Previšnje je ratni gospodar glavom uručio odličja mnogobrojnim vojnici.

Vrijeme izvanredno krasno i tihno bilo je zgodno za rad zrakoplovnih sila. Već su se u dolini Etscha pokazali mnogi neprijateljski zrakoplovi, a kad je vladar kasnije pregledavao čete u Valsugani pojavila su se nad brdima četiri protivničke aparate. Obrazbeni zrakoplovi uzleteli su u zrak, da rasprše aeroplane, koji su bili obilježeni trobojnicama. Neprijatelj se doista udaljio, ali se je za čas opet povratio, te sve kružio nad vladarom. Sad se je razvile nadase žestoka borba u zraku. Uz grmljavinu topova razljegalo se je regetanje mitraljeza, a oblacu su dima zastrišli obzorje. U to je iznenada zeblistalo sred ovih oblaka i poput meteora stropoštao se je pogogjen neprijateljski aeroplani na zemlju. Česar je odredio za ovoga voja u zraku, da se povrate u svoje nastanbe čete, koje je već bio pregledao, ali je sa svojim štabom ostao na mjestu, da još vijeća s višim vojnicama.

Medju izaslanstvima, koje je zapala sreća i čast, da dogiju pred previšnjega ratnoga gospodara, nalazio se je takojer izaslanstvo mlade pješačke pukovnije br. 114, koja se je na Col del Rossu ognjena neuvjetim lovov-vijencima slave. Česar ponataknuo na grudi majoru pl. Szillegu zlatnu kolajnu hrabrosti za časnike. Ovaj je hrabi štolski časnici branio Col del Rossu sa šakom ljudi sve dok nije stigla zapovijed za uzmak.

Drugi je dan bio namijenjen vijećanju s višim vojnikovima, te pregledavanju četa i deputacija u području vojne skupine feldmaršala pl. Boroevića. Vojska se uprava u Veneciju može da ponosi svojim radom. Uzoran se red opaža u svim gradovima i mjestima. Polja su lijepe obrogjena, premda manjaka znatno diju pučanstva, u besprečnom se stanju nalaze opet ulice, koje su mnogo postradale uslijed prevoza topova i automobila, kad su Talijani morali bježati iz ovoga područja. Naročito je priznanje izrazio vladar ne samo glavnom oružju, već i tehničkim četama, koje su tek nedavno na Piavi u najtežim prilikama izvele za vrijeme.

Arbanija: Nije se ništa osobito zabilježeno.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 11. Službeno se javlja:

11. augusta 1918.

Talijansko bojište:

Na visoravni Sedam Općina ententine čete jučer ponovile svoje nagle napade. Bojno se polje protezače od Canove do područja brda Col del Rossu. Nakon luta rvanja neprijatelj bježi svagdje uzbijen; on pretpiri vrlo teških gubitaka. Zarobimo Englez, Francuz i Talijanaca. Između hrabrih branilaca osobito sudjelovaše u uspjehu ugarske pukovnije br. 82, 101 i 138.

Uostalom ni na talijanskoj fronti ni u Arbaniji nije se ništa važno zabilježeno.

BEČ, 12. Službeno se javlja:

12. augusta 1918.

Talijansko bojište:

Na talijanskoj fronti jučer izostalo oveća pješačka preduzeća. Tim živahnijim bio je na više mjestu artillerijski boj i letjelčka djelatnost. Talijanske letjelčke eskadre napadaju, na svojim letjeljima preko Feltre i Sedam Općina, sa male visine, iz daleka vidljivo obilježene poliske bolnice, te ubije nekoliko bolesnika i osoba odregjenih za njegovanje.

Arbanija:

Nije se ništa osobito zabilježeno.

Poglavlja generalnog štaba.

Izvještaji njemačkog velikog glavnog stana.

Veliki glavni stan 10. augusta 1918.

Zapadno bojište:

Englez i Francuzi nastavljaju jučer, ulažući jakih pričuva, svoje napade na svojoj fronti između Ancre-i Avre. S obe strane Somme i preko ceste Foucaucourt-Villers Bretonne odbismo neprijatelja protuđaram i sa teškim po njega gubitima. Neprijatelj steče zemljistički preko Rosière i Hangesta. Daši protunapadi ustavljaju se zapadno od Libona i istočno od linije Rosières-Avillers. U noći povukosmo svoje čete, koje se bore na Avri i duž potoka Doma, u stražnje linije. Istočno od Montdidiera i jugoistočno od Montdidiera odbismo jaki francuski letjelčki napad na naše linije.

Nad bojištem oborimo hincima 32 neprijateljske letjelice. Na mahove oživljuje boj vatrom na Aisni i Vesli.

BERLIN, 11. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 11. augusta 1918.

Zapadno bojište:

Neprijatelj protegnu svoje napade do Oise: između Ancre i Somme oni mu propadoše pred našim linijama.

Glavnu snagu svojih napada neprijatelj upravi protiv naše fronte Libons-Avre. Neprijateljski napadi, po više puta ponovljeni, bježi odbijeni istočno od Rosière-a i Somme ceste Amiens-Roge; tom prigodom izbjeg sva vrijednost neiskolebljive napadne snage naše pješadije spram nadmoći ulaganja u masama oklopljenih kola. Pred odsjećkom samo jedne divizije leži preko 40 uništenih oklopljenih kola. Svojim jakim napadom na naše stare pozicije između Montdidiera i Autheua neprijatelj nije uspio da dopre do naših novih bojnih linija istočno od Montdidiera, o kojima smo jučer javili. Noše zalaznica dočekali su neprijatelja sa jakom vatrom: u starim pozicijama, po tom uzimajući, boreći se, preko linije Laboissiere-Hainville-Riquebourg Marest.

Oborimo hincima opel 23 neprijateljske letjelice.

BERLIN, 12. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 12. augusta 1918.

Zapadno bojište:

Sjeverno od Lysa odbismo jak engleski napad. Na bojnoj fronti neprijatelj izvede izjutra žestokih napada sjeverno od Somme i između Somme i Libonsa, koji bježi odbijeni. U bojima oko Libona neprijatelj se zagoni preko toga mesta prema istoku. Naš protunapad potisnu ga natrag do istočne ivice tog sela. Jugozapadno od Chaulnesa udarimo na neprijatelja i zauzesmo Hallu. S obe strane ceste Amiens-Roge odbismo do mračne neprijateljske napade, koji potpuno propadoše. Osobito žestokih gubitaka pretprješće Francuzi kod Tillay-lez-Tours. Tamo neprijatelj pokuša da probije, ali ga uništimo hincima pred našim linijama.

U mjesecu julu oboren je hicima na svim frontama 518 neprijateljskih letjelica i 36 zauzdanih balona, od kojih ostade u našim rukama 239 letjelica. Mi smo izgubili 129 letjelica i 23 zauzdana balona.

Prvi general, kvartermajstor Ludendorff.

Engleski zalijet na zapadnu obalu Friesiju.

BERLIN, 13. Dana 11 o. m. noši izvidničke letjelice, koje imaju svoje stacije na Friesijskim otocima, kao god jedan zrakoplov koji se nalazio na moru, uočile na moru sjeverno od Vlielande jakе engleske pomorske snage, koje se sastojahu od najmanje 25 linijskih lagja, 6 oklopjenih krstariča i velikog broja razbijajućih i torpednih flotila. One su osim toga vodili 6 brzih brodova, koji su se sa torpednim brodovima spremali, kako se čini, da krenu prema njemačkom zalivu radi poštanja mina. Naše letjelice i zrakoplov napadoše brze brodove i torpedne brodove bombama i mitraljezama, te uspiješe da unište tri brza broda i da ostale brze brodove učine nesposobnim za kretanje. Sjed toga one pogodiše jednu oklopjenu krstariču i torpedaču; torpedača ostade teško oštećena, tako da se na kraju opazilo kako tone. Naše pomorske bojne snage odmah se zagonele na bojište, ali više ne moguće da se sukobe sa protivnikom koji je već odande krećao. Naši su gubici: jedan zrakoplov i jedna letjelica.

Engleski izvještaj o događaju.

LONDON, 13. Admiralstvojavlja: Engleske lake pomorske snage i letjelice preduzele su dana 11 o. m. izvidnički zalijet na zapadnu obalu Friesie. Žestoko napadnute od njemačkih zračnih bojnih snaga, šest motornih čamaca ne moguće da se povrate. Engleske letjelice uništiše sjeverno od Amslera jedan zrakoplov, koji se sa velike visine struši u more obaviti plamenom.

Engleske letjelice u Njemačkoj.

LONDON, 13. Zračno ministarstvojavlja: Osusmo bombama Metzki trokut i dva letjelista Jučer naše eskadre napadoše uspiješno letjeliste i hemijske tvornice u Frankfurtu na Mainu. Dekoliko neprijateljskih letjelica borilo se s našim na liniji od 32 milje. Mi smo izgubili dvije letjelice; sve su se ostale povratile. Druga eskadra napade letjeliste u Hagenau sa izvrsnim uspjehom. Na putu kući ona se susrete sa nekoliko neprijateljskih letjelica. U žestokom boju uništimo četiri letjelice; dvije naše nestadoše. Eskadra se obrazovala iznova te iznova bacaše bombe. Jedna velika daščara bje pogogjena; četiri neprijateljske letjelice na zemlji bješu uništene.

Poginuo Löwenhardt.

BRESLAVA, 12. «Schlesische Zeitung» javlja, da je uspiješni bojni leutac nadporučnik Löwenhardt junački poginuo.

Izvještaj turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 11. Glavni stan, 9 o. m. Fronta u Palestini: Na željezničkoj pruzi Ludd-Tulkere jak nepristupačno odjeljku bje odbranit. Crstom koji se bijaju učvrstili za legiu naših četa koje se bore u Bedasu, potjerani su u bijeg nakon ljeta boja.

Istočna fronta:

Južno od Urmijskog jezera zapremismo Kanduš.

CARIGRAD, 12. Glavni stan, 10 augusta 1918.

Fronta u Palestini:

Kod Mana raspršimo jak ustanički odjeljak. Dena 7 o. m. ustanici stadoše tući jakom mitralješkom i topovskom vatrom našu poziciju južno od Makne, ali naumljeni napad ne može da se razvije u našoj obrambenoj vatri. Neprijateljski zagon uperen između Tebuka i Hadije na heđadsku željeznicu bje odbijen.

Na istoku:

Kretanje južno od Urmijskog jezera teku po planu.

CARIGRAD, 13. Glavni stan, 11. o. m.

Zapadno od Jordana zagoni neprijateljskih izvidničkih odjeljaka propadoše u našoj artiljerijskoj i pješačkoj vatri.

Uostalom ništa vežno.

Izvještaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 12. Glavni stan, 10 o. m.:

Zapadno od Ohridskog jezera naše straže raspršiće bombama nekoliko francuskih pješačkih odjeljaka. Sjeverno od Bitolja i na istočnom dijelu Černe izmjenična topnička vatrica, na mahove prično živahna. Južno do Doiranina engleske napadne čete polkušaše više puta da se primaknu našim opkopima, ali ih protjeramo vatrom.

Podmornički rat.

Javnost, zabavljena događajima na kopnenim ratištimi i vojno-političkim senzacijama u Rusiji, ne posvećuje dovoljno pomnje događajima na moru. To je shvatljivo jer se na kopnu dnevno bore ogromne vojske, koje nemaju ni pô dana odmora, a na moru krslare rijetko posijane podmornice, k-jima svaki dan ne uspijeva pogoditi cilj. I od tih ciljeva nije svaki jednako velik, ni važan. Tek, kada se radi o velikom kakvom prijevoznom brodu, onda se javnost nešto sjeti i rata na moru, koji traje preko godinu i pô dana. Suhe brojke u izvješćima njemačkoga admiraliteta dokežuju da se i tu radi o ogorčenju, iako tih prošenju borbi.

Ta borba je zadala ententi, osobito Engleskoj, golemih gubitaka i uzročila teškoća dovozjanju hrane. Engleski admirali i ministri neprestano tvrde, da je podmornički rat potpuno skrenjen, jer da gradnje novih brodova u Engleskoj i Americi nadlaze broj potopljenih lagja. Došlo se u tom pogledu brojke njemačkih i engleskih službenih izvještaja razilaze tako, da ili su jedne neistinite, ili su druge, obratio se «Kölnische Zeitung» za razjašnjenje bivšem admiralu Holtzendorfu, koji je

— baš uoči svojega umirovljenja — njegovom saradniku ovo kazao:

«Od januara 1918. do kraja juna sagragjeno je po američkim i engleskim podacima, svaki mjesec prosječno: u Engleskoj 127.208 nečistih registarskih tona, a u Sjedinjenim Državama 112.986. To iznosi prosječno 240.194 nečistih registriskih tona. Tome se može pridodati još 59.000 tona iz drugih zemalja. Napram tome stoji, da su njemačke podmornice od januara 1918. do kraja juna prosječno potopile u svakom mjesecu okruglo 630.000 nečistih registarskih tona. To znači da su one u tom vremenu svakoga mjeseca potopile okruglo 330.000 nečistih registriskih tona više, no što ih ententa može graditi?»

Holtzendorf je priznao, da se povećanjem brodskoga prostora prehrana naših protivnika u posljednje vrijeme poboljšala, ali je odmah naveo, kako je to učinjeno samo putem otimačine, a ne putem vlastite gradnje. Ententa je, da poboljšava svoje prijevoze, osobito vojne iz Amerike, jednostavno otela nešto učine legije Holandije, Svedske i t. d., iako je po koje od tih nasilja pokrenivo tobož pravovaljanim ugovorom i dobrovoljnijim ustupanjem.

Uz sve to, ententi je zadat veliki privredni udarac. Steta, koju ona trpi zbog dosad izgubljenih brodova i tovara, procijenjena je na 50 milijardi maraka. Engleski je brodski prostor potpisnul na stanje u godini 1910. Njemačke su podmornice ujeli rata u englesku zemlju, što Englezi u početku rata nijesu ni snijevali. «Što dulje traje rat — reče među ostalim admiral Holtzendorf — Engleske sve to više gubi privredno svjetsko gospodstvo, koje u prelazu na Sjedinjene Države i na Japan.

Zanimljiva ova izjava njemačkoga admirala pala je u isto vrijeme, kada je odstupio engleski prehrambeni generalni direktor, lord Lee. On je odstupio, jer se sada u Engleskoj ne posvećuje obrogivanju polja ona pažnja, kao dosad, niti mu se daje dovoljno radnih sila. Poslije odstupanja, lord Lee je u «Daily News» protiv toga prosvjedao, jer on nije uvjeren, da je podmornički rat skrenjen i da je prehrana Engleske za buduće godine osigurana.

O podmornicama se malo čuje — reče lord Lee, — ali potapljanja se postepeno dižu. Za to on upozoruje svoje zemljake, neka se ne obmanjuju brojkama o gradnjama novih brodova, jer su to pretežno američke lagje, a i te služe na prijevoz američkih četa. S obzirom na sve to Engleska mora da računa na vlastitu proizvodnju i da to je otimanje poljoprivrednih sila hazardna igra sa glaglu, koju bi parlament morao odbiti.

Ako bi se izjave admirala Holtzendorfa mogle činiti pretjeranima, ili barem odveć optimističkim, po ovotonom se pismu lorda Leeja dade sa vjerodostojnom sigurnošću nagajati, da je istina i uspjeh na njemačkoj, a ne na engleskoj strani. Do tom su vjerodostojniji izvještaji njemačkoga admiraliteta, nego li engleskoga, koji namješta brojke tako, da prikrije pravu stanje stvari.

U ENGLEŠKOJ.

Dan u ratu i o miru.

U posljednjoj sjednici engleske donje kuće prije ljetnih praznika, kad se je parlament odgodio do 15. listopada, pozvala je skupina pacifičkih vladu, da ozbiljno poradi oko mira. Clan pregasnjenoga liberalnoga kabinta Robertson odvratio je na ovaj zahtjev, izrijekom naglasivši, da ne može uopće biti mira, dok se ne bude svelađao njemački militarizam. O-že razoružanje mora da bude posljedica ovoga rata. Ali mi ne možemo, rekao je, preći na razoružanje, dok nam se ne zajamči da će Njemačka provesti razoružanje. Mir one vrste, kako ga je predložio Lansdowne, značio bi samo mir, kojim bi se uspostavio status quo ante, a omogućilo Njemačkoj, da nastavi svoje naoružavanje, dok bi sve ostale zemlje morale nositi breme obrambene dužnosti. Baš poradi toga, jer je govornik odvukao bio pacifist, on se odupire cijelu današnju pacifistu. Njemačka vlast nikad neće pristati na razoružanje, ako ne bude na to prisiljena.

Ministar izvanjskih posala Balfour rekao je u svojem odgovoru, da za rasprave nije izbila na površinu nikakova nova činjenica. Čuli su se različiti glasovi o tomu, da bismo morali doneti Njemačkoj demokraciju novih ideja i postići mir tako, da sklonimo većinu njemačkih socijalista, da promijene svoje nazore, ali svit i glasovi zapravo nijesu uzeli u obzir pravu zapreku za pravni mir. Ova je prava zapreka, što se njemački militarizam ne osniva na častoljubju nekih vojnika, ili da točnije kažem, vojničke stranke, već na tomu, što njemački pisci, profesori, estetičari i praktičari i takovi, koji se zanimaju za trgovacka i historijska istraživanja, svi zastupaju teoriju, da je prava politika svakoga naroda, koji hoće biti velik, bila politika, da stekne gospodstvo nad svijetom. Ova se je velika, nemoralna heretika uvriježila upravo među izobraženim razredima Njemačke, pa dok se ne isčupa ovaj korijen, ima samo vrlo malo nade, da će Njemačka dobrovoljno postati miroljubivim članom u društvu naroda. Ovomu je zlu izvor u lako stečenim vojničkim uspjesima Njemačke, a jedini put, da se doškoči ovomu zlu, sastoji se u tomu, da pokazešmo, da rat ne vodi ujek k lakin uspjesima, a katkad paće nikakovom uspjehu. Naš je zadatak da pitamo, da li je ova odvratna njemačka doktrina tlapnja pojedinih neodvisnih misilaca. (U ovaj se mah moramo držati samo čin Njemačke vlade.) O Belištu ne ćemo reći ništa drugo, nego podsjetiti kuću, da dosad nikad niješan državnik, pače ni onda, kad su dogajaji dali snažnije podvige mirnovnemu raspolaženju u Njemačkoj, nije bio kadajasno i izvjesno, bez okolišanja kazati: Oteli smo Belištu bez uzroka, zato ćemo je povratio, čim budemo mogli i to sa svim onim, što smo joj oteli. Nikad nijesu tako govorili, a to bi bila jedina politika, koja di mogla zadovoljiti krajnje pacifice u donjoj kući. Na njemačkoj istočnoj granici nalazi se još jasniji primjer za to, kako se provlacija njemačka teorija dok je Njemačkoj vlast u rukama. Doradi ruskoga sloma vrši Njemačka svoj utjecaj od sjeverne Finske do Crnoga mora. Finskoj se je približila Njemačka kao oslobođitelj,

ali osim zarobljenja po Njemačkoj nema zlokobnije sudbine nego što je oslobođenje s pomoću Njemačke (Veselosti.) Finska se danas nalazi u vlasti Njemačke, koja na svu silu hoće, da joj propiše način njene vlade. Njemačka joj je dala bakra i drugih sirovina, ali je ne opskrblije živzem. Ona šalje čete u Finsku i nestoji, da zaplete ovu zemlju u rat, te je iskoristi kao sredstvo, da uzmognje još dalje napadati Rusiju i nadalje ratovati protiv vlasti, od kojih se Rusija nuda svojemu uskrsnuću. Malo južnije leže baltičke pokrajine, Estonci, Leti, Litavci, Poljaci i Ukrajinci. Bez okljevanja i bez milosrđa pozurila se je Njemačka, da svakim sredstvom, što je stalo u njenoj vlasti, nasiljem ili silimice iznugnjen ugovorima, skuci ove narode pod svoju vojničku i gospodarsku prevlast, tako da bi oni bili njene poluge u trgovačkim pitanjima i opskrbljivali je se četama u ratu. Njemačka je tako odlučila potlačiti ove narode i promijeniti zemljovid ovoga dijela Evrope prema svojoj volji, pa se je pomno čuvala, da provede preobrazbu prema granicama naroda i plemen, već je szazdala ovu novogradnju tako, da se mora srušiti bez njemačkih uporišta. Ne bih mogao dokupiti, kad bi saveznice vlasti trijeli i dopustile mir, koji pušta s voda ove prilike. Prema Rumunjskoj isto je tako jasno Njemačka primjenila svoje metode. Njemačka je prisilila Rumunjsku, da doprinosi za njemačke ratne troškove, obezbijedila je sebi nadzor nad rumunjskim industrijskim, učinivši sebe u Rumunjskoj jednim vojničkim i gospodarskim gospodarom.

Holtzendorf je priznao, da se povećanjem brodskoga prostora prehrana naših protivnika u posljednje vrijeme poboljšala, ali je odmah naveo, kako je to učinjeno samo putem otimačine, a ne putem vlastite gradnje. Ententa je, da poboljšava svoje prijevoze, osobito vojne iz Amerike, jednostavno otela nešto učine legije Holandije, Svedske i t. d., iako je po koje od tih nasilja pokrenivo tobož pravovaljanim ugovorom i dobrovoljnijim ustupanjem.

Uz sve to, ententi je zadat veliki privredni udarac. Steta, koju ona trpi zbog dosad izgubljenih brodova i tovara, procijenjena je na 50 milijardi maraka. Engleski je brodski prostor potpisnul na stanje u godini 1910. Njemačke su podmornice ujeli rata u englesku zemlju, što Englezi u početku rata nijesu ni snijevali. «Što dulje traje rat — reče među ostalim admiral Holtzendorf — Engleske sve to više gubi privredno svjetsko gospodstvo, koje u prelazu na Sjedinjene Države i na Japan.

Zanimljiva ova izjava njemačkoga admirala pala je u isto vrijeme, kada je odstupio engleski prehrambeni generalni direktor, lord Lee. On je odstupio, jer se sada u Engleskoj ne posvećuje obrogivanju polja ona pažnja, kao dosad, niti mu se daje dovoljno radnih sila. Poslije odstupanja, lord Lee je u «Daily News» protiv toga prosvjedao, jer on nije uvjeren, da je podmornički rat skrenjen i da je prehrana Engleske za buduće godine osigurana.

Došlo je sam ponovo proučiti postupak njemačke vlade, mišljenje njemačkih političara i izjave njemačkih političkih pisaca, nigdje ne nazirjevani ni najmanjega znaka za to, da bi mogla plodom urođiti rasprava s njima. Iaz, koji nastavlja saveznice i središnje vlasti, tako je dubok, da se ne može premostiti, i tako širok, da se jedva može zasuti. Obraćajući se pacifičkoj skupini, rekao je Balfour: Želite li, da se vrate afričanske kolonije Njemačkoj, kako je ona danas? To bi da se bilo bitno poboljšati prilike u njemačkim kolonijama. Svrnute svoj pogled iz Palestine i Mezopotamije u Poljsku i na Belgiju. Njemački su vojnici svuda stvorili pustinju i za sobom ostavili pustinju. Neki njemački činovnici u Rumunjskoj rekao je rumunjskom činovniku, koji se je pritulio zbog mirnih uvjeta: «Morali biste znati, kakav ćemo mir tek nametnuti Engleskoj i Francuskoj!»

Došlo je sam ponovo proučiti postupak njemačke vlade, mišljenje njemačkih političara i izjave njemačkih političkih pisaca, nigdje ne nazirjevani ni najmanjega znaka za to, da bi mogla plodom urođiti rasprava s njima. Iaz, koji nastavlja saveznice i središnje vlasti, tako je dubok, da se ne može premostiti, i tako širok, da se jedva može zasuti. Obraćajući se pacifičkoj skupini, rekao je Balfour: Želite li, da se vrate afričanske kolonije Njemačkoj, kako je ona danas?

To bi da se bilo bitno poboljšati prilike u njemačkim kolonijama. Svrnute svoj pogled iz Palestine i Mezopotamije u Poljsku i na Belgiju. Njemački su vojnici svuda stvorili pustinju i za sobom ostavili pustinju. Neki njemački činovnici u Rumunjskoj rekao je rumunjskom činovniku, koji se je pritulio zbog mirnih uvjeta: «Morali biste znati, kakav ćemo mir tek nametnuti Engleskoj i Francuskoj!»

Ovdje je Snowden prekinuo govornika, doviknuvši: «To je već učinilo Francusku!»

jevica bjeđano dokazati uspostaviti unutrašnji da samo politika u Rusiji stvoriti sregije

vačkih četa.

liner Tageblattja javlja

peracioni četa ovo:

može je s početka 50:

reata dobio je taj zbor

na Srba i Kozaka, a

evolucionarnih elemen-

ta kakvih 300.000 mo-

je su od ovih čeho-

na putu čete, koje će

dobiti u pomoć. Ceho-

matnom i premašnom

a radi oko toga, da

bi za nužnu konfju-

uju sada srednjim tje-

ima Sisranu, Samari i

druge vlasti.

adiostoku.

ki listovi priopćuju iz

igranje, da predsjednik

Vladivost isto toliko

Japan, a u isti će se

francuskih i talijan-

ica novo iskazati jedin-

čka.

ruskim delegatima,

s ruskim delegatima,

prest-Litovskim ugovo-

gospodarsku i financi-

čkog zaključka. Pred-

ublike Joffe krenuo je

Moskvu da tamo izvi-

du od svoje vlade.

emješteno iz Moske

ov.

reau javlja: S obzirom

da članove poslanstva

i, navlastito stranački

revolucionarača o pri-

stva borbe, njemačko

prenese iz Moskve u

čeglo bi se incidentima,

a, a uz najbolju volju,

da ugroze odnosima

čke republike.

ugjen i objesen.

thorn i njegovoj adju-

10. o. m. Osudu izre-

det. Nekom su je nadležni

nske i Ukrainske

čekim vijestima bilo je

čejanje između ukra-

legacije Donske vlade;

polno po obe strane.

ul u Moskvu uapšen.

dobila vijest, po kojoj

al u Moskvu, Lockhart,

točno radi strijeljanja

gelsku. Glasa se, da je

i francuskog konsulata

protiv gen. Horvata.

uter). Mjesno Zemstvo

ularnom zboru ultimat

at bude odmah izagnan

egu Kine i Vatikana.

at Parisien> javlja, pro-

protiv uspostave diplo-

Kine i Vatikana, budu-

čnuskim ugovorom od

ita rimo-katoličkih or-

na Francusku. Imeno-

za Kinu smatra se u

političkim manevrom

dosjetio državni tajnik

protiv gen. Horvata.

uter). Mjesno Zemstvo

ularnom zboru ultimat

at bude odmah izagnan

egu Kine i Vatikana.

at Parisien> javlja, pro-

protiv uspostave diplo-

Kine i Vatikana, budu-

čnuskim ugovorom od

ita rimo-katoličkih or-

na Francusku. Imeno-

za Kinu smatra se u

političkim manevrom

dosjetio državni tajnik

papinog Nuncija.

Vlada izjavlja da neće

caricu Aleksandru

kćeri.

vatore Romano piše.

streba, da će se brinuti

Aleksandre i njenih

primjereno njihovom

Holandijski.

elegraph> javlja o slu-

enu, koji je doveo do

peljara, jednog podof-

ne članova holandske

ve vrlo opasnom špi-

namine o izdaju po-

Schelde u koj ist jed-

mu strane ratne legie-

zavloptiv nizozemskim

koj vojsci.

enique> javlja: Dorad-

sci, a prema poticaju

da se iz grčke vojske

zelistički oficiri aktivne

valog čina i oružja,

izjavu o svome politi-

onove pod zakletvom

zakletva kojne se

i podoficiri pričuve,

čitvum u udruženjima

na proste vojnike.

Požari u Francuskoj.

BERN, 11. Pariške novine javljaju, da u području Toulona, Avignone i Tulle bukušne nove požari u šumama. Poslano je više odjeljaka srpskih vojnika da ugušte vatru. Požar je osobito teško harao u šumama sjeverno i sjevero zapadno od Toulona.

DALMATINSKE VIJESTI

Rogjeden D. V. Cesara i Kralja.

U subotu 17. o. m. na rogojeden Njegova Veličanstva Cesara i Kralja Karla, u prvočinu crkvi Sv. Stošije služiće N. P. gosp. Nadbiskup d. P. Pulišić svečanu pontifikalnu misu, kojoj će prisustvovati sve graganske i vojničke vlasti. Isti dan u grčko-istočnoj crkvi svetog Ilje, presv. episkop Branović služiće svečano blagodarenje, na kojem će biti prestavnici Namjesništva i c. i k. vojske i drugih vlasti.

Previšnja odlikovanja.

Njegovo se ces. i kralj. Apostolsko Veličanstvo premilostivo udostojilo podijeliti, u priznanje izvršna službovanja u ratu.

viteški krst reda Frana Josipa s ratom dekoracijom namj. tajniku i opć. upravitelju u Visu, Rikardu vit. Bedenu;

zlatni krst za zasluge s krunom na vrci kolajne za hrabrost kot. povjereniku i opć. upravitelju u Komizi Leopoldu Bakosu, te opć. liječniku Antunu Santiću u Visu i d. ru Jakovu Mariani u Komizi.

Novoimenovani hvarske biskup msg.

Pappafava u Zadru.

Danas, u 9 sati prije pođne, presvijetli i prepriča novoimenovani hvarske biskup d. n. Luka Pappafava položio je u ruke N. P. gospodinu Nadbiskupu d. r. Pulišiću, koji je zamjenjivao Apostolskog Nuncijsa, propisanu «professionem fidei».

Jutros, u 10 sati, Nj. Preuzvišenost gosp. Namjenski grof Attems, uslijed previšne odluke N. c. i k. Apostolskog Veličanstva, zaprisegnuo je novog hvarskog biskupa presv. i preprič. d. n. Luku Pappafava. Na zakletvi bijahu namjesništveni savjetnik izvjestitelj za bogoslovje, Stjepan pl. Szilva i katarski povjerenik conte Alberti.

Imenovanja.

Njegovo se ces. i kralj. Apostolsko Veličanstvo premilostivo udostojilo podijeliti:

po drugi put vojnički krst za zasluge trećeg razreda s ratnom dekoracijom i macevima, u priznanje hrabre držanja pred neprijateljem. natpor. Petru Armanini, od polj. lov. bat. br. 27; duhovnički krst za zasluge drugog razreda na bijelo-crvenoj vrpci, u priznanje izvršna i požrtvovana službovanja pred neprijateljem, rimo-kat. polj. kuratu u prič. d. ru theol. Ivanu Vukanoviću, od str. puk. br. 37, na jednom bojn. broju i grč. istoč. polj. kuratu u prič. Jovanu Petkoviću Matinu, od 23. str. puk. kod jednog pješ. diviz. zapovjedništva.

Zašto je poskočila cijena kruha.

Budući da se novinska agitacija protiv poskočljiva kruha osniva na krivim pretpostavkama, ređe je da se zna, da je cijena poskočila poradi povišenja cijene žita, uvedenja premi i na vršidbu, povlaženja radničkih nađnica u mlinima, poglavito zbog cijena inostranog brašna: nije dakle poskočila, kako novine tvrde, poradi rgljavog gospodarenja u zavodu za promet ratnim žitom. Da se ostalo pri dojakošnjoj cijeni kruha, imao bi se deficit od ječene milijarde kruna, koji država ne može da primi na se. Dosadašnji deficit zavoda za promet ratnim žitom od 197 milijuna kruna potječe poglavito od troškova za rumunjsko brašno, i država već ga je preuzela. Ne smje se pak zaboraviti, da je zavod za promet ratnim žitom jedan državni zavod pod nadzorom ministarstva finacija; njegovo poslovanje potanko pregleđava odbor za ratno gospodarstvo Carevinskoga Vijeća.

Nuovo ingegnere.

L. i. r. Ministero dei lavori pubblici in Vienna, ha autorizzato il maestro costruttore edile Vincenzo Millich da Zara, di portare il titolo di Ingegnere.

Svatovi.

Pišu nam iz Trogira, 10. o. m. Ovih se dana vjenčala odlična gospoginja Bepina Sentinella, nećakinja našeg msra Opata, sa trgovcem P. Petrićem iz Jesenice. — Na piru se sakupila ljepta svota za otpremu ovđešnje djece na ferijalnu koloniju u Hrvatsku. Iza vjenčanja mladi je par oputovao u Beč.

Sretnim mladencima i naša iskrena čestitanja!

Bjeguncima se ne smije pomoći.

Po vijestima koje stižu ministarstvu rata, krije se često prebjegavanju vojnika samo ponašanje pučanstva. Svojta ili znaci pomaže vojnicima prebjegi ili su mi u ruci na svojevoljnom napuštanju njihovih četa i u prekoračivanju dopusta. Često svojta ili znaci naročito potiču vojnike na bijegunstvo, sakrivaju ih, upozoruju ako za njima ide potjeri i zakanjuju ih u sićurnim mjestima. Bilo je slučajeva gdje je pučanstvo dopokon kušalo da zapriječi apšenje i očuvanje bijegunaca opirući se vojničkim ophodnjama. Upozoruje se općinstvo na teške kaznene posljedice kojima se izlažu ovakim postupanjem. Vojničku su oblasti pak dobole nalog da postupaju bez ikakva obzira i najoštrije protiv bijegunaca; straže i vojničke ophodnje mogu da se posluže oružjem protiv svakoga koji ih, opirući im se, napane ili ozleđi pa i samo grubo uvrijedi, ako jednom opomenut ne prestane vrijegati. Dakle ne svaki čuva da bjeguncima ikako pomogne.

Spomen-djelo dalmatinske 23. strjeljačke pukovnije.

Primamo i rado priopćujemo: Naša slavna i hrabra Dalmatinska 23. strjeljačka pukovnija sprema se izdati u spomen svjetskog

rata veliko spomen-djelo u riječi i slikama. Da taj ratni album 23. dalm. strjeljačke pukovnije bude čim dostojniji velikih djela i hrabrosti Dalmatinaca, molimo sve one, čiji su rogojaci i prijatelji učestvovali u bojevinama naše pukovnije, da pošalju najbolje fotografije, dnevničke, bilješke, životopise palih, izgubljenih ili zarobljenih, da to u našem albumu ovjejkovjećimo. Slike ćemo nakon reprodukcije, dnevničke i ine bilješke nakon prepisa odmah vlasnicima povratiti. Poslati na adresu: Doknađni bataljun 23. dalm. strjeljačke pukovnije (za ratni album) Orahovica (Slavonija).

OPĆINSKA ŠTEDIONICA u OBROVCU

Ulošci: 31 jula 1918 K 368.222:70
Ukamaće uloške koncem svakoga polugodišta sa

5% čistih

Za uloške jamči općina obrovačka sa svom poreznom snagom i cijelom svojom imovinom.

Dod državnim je nadzorom.

Uživa popularnu sigurnost, te se po tome primaju na priplod maloljetnički, sirotinjski i crkveni polozi.

Rentovni porez plaća štedionica iz vlastitog.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špeditorske poslove: Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Prag, Drinopolje, Aussig, Beograd, Braila, Brno, Buchs, Budimpešta, Carigrad, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Solun, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjeđi za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

Interesantna novost!

za sve postolarnice, postolare i t. d. uklanja sve manje drugih zaštitnih i nadomesnijih popleta

Gibljiv-elastičan poplat od pletene željezne žice nevidljiv pričvršćen na postol. Tib, lagan hod. Pušanje isključeno. Može se lako pribiti i odaljeći nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija
zaštita za pečate.

Proizvaja se u 9 različitih
veličina t. j. u Br. 30, 32, 34,
36, 38, 40, 42, 44 i 46.



Cijena pojedinoj paru uključivo vijke za pričvršćivanje Kr. 5.20.
Grosistima i preprodavaocima značan popust.

Isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-Hercegovinu i Istru kod tvrtke BRAĆA KLEIN — ZADAR (Dalmacija).

Traži se naučnik za tiskaruu.

Cercasi apprendista per tipografia.

Iratelli Mandel & Nipote BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato. Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEDE Cartelle pi lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000 in rate mensili di Cor. 20.

Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000 in rate mensili di Cor. 10.

Credito Mobiliare Aust. 1858 Vincita princ. Cor. 300.000 in rate mensili di Cor. 20.

Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10.

Lotti Turchi 1870 da fchi 400. Vinc. principale f.chi 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. Singole cartelle Cor. 2 ecc.

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RILASCIÀ Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarca di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcun spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabiliti.

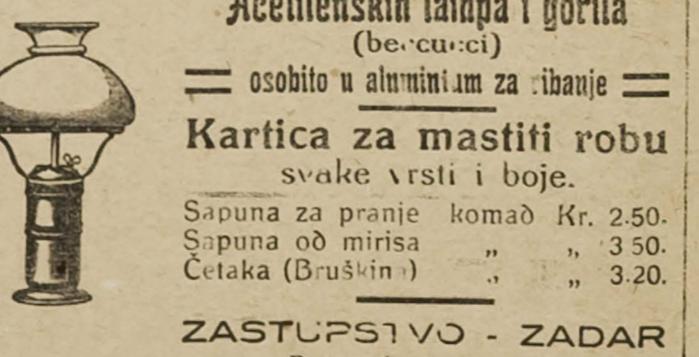
ASSUMÈ Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

Acetilenskih lampi i gorila (benzenua)

— osobito u aluminiu za ribanje —
Kartica za mastiti robu

svake vrsti i boje.
Sapuna za pranje komad Kr. 2.50.
Sapuna od mirisa " " 3.50.
Čelaka (Bruškin) " " 3.20.

ZASTUPSTVO — ZADAR
Poštanski pietinac 74.



Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kaneelarijskih potrepšina

MERCUR & Mikula — Zadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i Ljubavnih od 12 do 30 h. — Školskih potrepština osobito Zadačnica. — Listova, Kuverata i Računa štampanih za trgovce. — Feldpost 1000 komada Kr. 12.—. Cigaretnog papira: Waldes II. 100/80 Kr. 16.— I. 100/60 Kr. 18.— Special (kao Job i Club) 100/100 Kr. 17.— Samum II. 120/80 Kr. 18.— Fotografskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Emalliranih tablica
za groblje
sa i bez fotografije

"MAGNET"

žepne lampe
svijetle bez baterije.



= za dućane i za urede. = Električna Baterija K 3.
komplet K 6.

Novosti! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojama, veličina 73×50, Kruna 3.50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Spaga od papira od 1/2 do 6 m/m.

POTPLATE od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu ukamaće sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916. do daljnega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR

Modre galice 98°

prodaje na malo i na veliko Aleksandar Kovačević - Zadar na staroj obali (magazin Tripolić).



„BLANKA“

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje - to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA — Zadar.